

ΠΕΝΤΕ

ΠΕΝΤΕ, άκλ. απόλ. αριθμητ. [<αρχ. πέντε], το πέντε· (για χαρτοπαίγνιο) το πεντάρι (βλ. λ.). (Ακολουθούν 38 φρ.)·

- **απόμεινα** στους πέντε δρόμους, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- **αφήνω** στους πέντε δρόμους, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- για **πέντε δέκα**, για αρκετούς: «είναι τόσο δυνατός, που αξίζει για πέντε δέκα στο μάλωμα». (Λαϊκό τραγούδι: στις ακρίβειες τον καιρό επαντρεύτηκα κι εγώ και επήρα μια γυναίκα που έτρωγε **για πέντε δέκα**)·

- **γυρίζω** στους πέντε δρόμους, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- **δώδεκα παρά πέντε**, βλ. συνηθέστ. στο παρά πέντε·

- **δώσε πέντε**, βλ. συνηθέστ. **κόλλα πέντε**·

- **είναι άνθρωπος του και πέντε**, είναι από αυτούς που συνήθως του ξεφεύγει η κατάσταση από τα χέρια: «ο μικρός μου ο γιος είναι ατσίδα, το μεγάλο φοβάμαι, που είναι άνθρωπος του και πέντε»·

- **είναι άνθρωπος του παρά πέντε**, ενεργοποιείται λίγο πριν δημιουργηθεί το πρόβλημα, ενεργοποιείται λίγο πριν τη λήξη κάποιος διορίας: «δε με νοιάζει που είναι άνθρωπος του παρά πέντε, εκείνο που με νοιάζει είναι ότι δεν αφήνει να δημιουργηθεί πρόβλημα»· βλ. και φρ. **είναι στο παρά πέντε**·

- **είναι στο παρά πέντε**, **α.** βρίσκεται στα πρόθυρα της οικονομικής καταστροφής: «έκανε ένα αποτυχημένο άνοιγμα στη δουλειά του και τώρα είναι στο παρά πέντε». **β.** είναι ετοιμοθάνατος: «οι γιατροί γνωμάτευσαν πως ο άρρωστος είναι στο παρά πέντε». **γ.** είναι προχωρημένης ηλικίας: «είπαμε ότι είναι μεγάλος ο άνθρωπος, αλλά όχι κι ότι είναι στο παρά πέντε!»· βλ. και φρ. **είναι άνθρωπος του παρά πέντε**·

- **έμεινε** στους πέντε δρόμους, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- **έπιασε** κι αυτός πέντε δεκάρες και..., βλ. λ. [δεκάρα](#)·

- **έπιασε** κι αυτός πέντε δραχμές και..., βλ. λ. [δραχμή](#)·

- **έπιασε** κι αυτός πέντε παράδες και..., βλ. λ. [παράς](#)·

- **έπιασε** κι αυτός πέντε φράγκα και..., βλ. λ. [φράγκο](#)·

- **θα πάρεις** το βραβείο της χείρας (χήρας) με τα πέντε ορφανά, βλ. λ. [βραβείο](#)·

- **κάθε** τρεις και πέντε, βλ. λ. [κάθε](#)·

- **κάλλιο πέντε** και στο χέρι παρά δέκα και καρτέρει, βλ. λ. χέρι·

- **κόλλα πέντε**, **α.** προτροπή για χειραψία με την οποία θέλουμε να κλείσουμε ή να επισφραγίσουμε κάποια συμφωνία ή κάποια κοινή επιθυμία με κάποιον: «τώρα που μου ανέλυσες όλες τις λεπτομέρειες της δουλειάς, βλέπω πως μπορούμε να συνεταιριστούμε, γι' αυτό, κόλλα πέντε να τελειώνουμε». **β.** προτροπή για χειραψία με την οποία προτείνουμε σε κάποιον συμφιλίωση ή θέλουμε να επισφραγίσουμε μια συμφιλίωση: «τώρα που βεβαιώθηκα πως ποτέ σου δε με κατηγορήσες, κόλλα πέντε να ξαναγίνουμε φίλοι». **γ.** έκφραση με την οποία επικροτούμε την ενέργεια ή τα λόγια κάποιου: «κόλλα πέντε, ρε μάγκα, γιατί καλά του 'κανες του αλήτη || κόλλα πέντε, ρε φίλε, καλά του τα 'πες του φαφλατά». Το **πέντε** υπονοεί την παλάμη με τα πέντε δάχτυλα του χεριού·

- **μένω** στους πέντε δρόμους, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- μου πάει πέντε πέντε, φοβάμαι πάρα πολύ, τρομοκρατούμαι: «κάθε φορά που περνάω βραδιάτικα έξω από νεκροταφείο, μου πάει πέντε πέντε || μου πάει πέντε πέντε να τα βάλω μ' αυτόν τον άντρακλα». (Λαϊκό τραγούδι: τα ζάρια μου τα κούνησα και ήρθαν έξι πέντε· μπάνιζε μπάτσους στη γωνιά· **τους πάει πέντε πέντε**). Συνών. μου πάει έξι κι ένα ή μου πάει έξι και μία / μου πάει ζουμί (β) / μου πάει νερό (β) / μου πάει ριπιτίδι / μου πάει τρεις και δέκα ή μου πάει τρεις και μία ή μου πάει τρεις τριανταμία / μου πάει τσίρλα (β)·
- όμορφο είναι τ' όμορφο πέντε φορές και δέκα, μ' απ' όλα ομορφότερο η γνωστική γυναίκα, βλ. λ. [γυναίκα](#)·
- όποιος βαριέται να ζυμώσει, πέντε μέρες κοσκινίζει ή όποιος δε θέλει να ζυμώσει, πέντε μέρες κοσκινίζει, βλ. λ. [μέρα](#)·
- πάρε πέντε! έκφραση αγανάκτησης που συνοδεύεται πάντοτε από μούντζωμα. Συνήθως η φρ. κλείνει με το να μη στα χρωστάω·
- πέντε γράφει εδώ, βλ. λ. [γράφω](#)·
- πέντε κώλοι όλοι κι όλοι μας γαμήσανε την πόλη, βλ. λ. κώλος·
- πέντε λεπτά, βλ. λ. [λεπτό](#)·
- πέντε πάνω πέντε κάτω, (για χρηματικά ποσά) περίπου, κατά προσέγγιση, με μικρή διαφορά: «είμαι σίγουρος πως πέντε πάνω πέντε κάτω θα τα βρούμε και θα κάνουμε τη δουλειά»·
- πέντε στον παρά, βλ. λ. [παράς](#)·
- πέντε φύσα μία ρούφα, βλ. λ. ρουφώ·
- πιάσε πέντε! βλ. συνηθέστ. πάρε πέντε(!)·
- σκόρπισε στους πέντε ανέμους, βλ. λ. [άνεμος](#)·
- στο παρά πέντε, λίγο πριν γίνει κάτι, ιδίως κακό, οριστικά και τελεσίδικα, την τελευταία στιγμή: «τον πρόλαβα στο παρά πέντε, πριν υπογράψει το συμβόλαιο, και σώθηκε ο άνθρωπος || πρόλαβα τ' αεροπλάνο στο παρά πέντε»·
- το κάνει κάθε τρεις και πέντε, βλ. λ. [κάθε](#)·
- τον έκανε πέντε παραδίων παράδες, βλ. λ. [παράς](#)·
- του 'δωσαν το βραβείο της χείρας (χήρας) με τα πέντε ορφανά, βλ. λ. [βραβείο](#)·
- τους πέντε μήνες θλίβεται και τους επτά λυπάται, βλ. λ. [μήνας](#)·
- τρεις το λάδι, δυο το ξίδι, πέντε το λαδόξιδο, βλ. λ. [λάδι](#)·
- τώρα που βρήκαμε παπά, να θάψουμε πέντ' έξι, βλ. λ. [παπάς](#)·